

جیاکومو جویس

جیمز جویس با مقدمه ریچارد المان
مترجم امید قهرمان

فرخنده فاضل بخششی	نمونه جوان
اول	نویت چاپ
۱۳۹۸	سال چاپ
۱۰۰۰	شمارگان
رقعی	قطع
میشاق	چاپ
پارسیان	صحافی
امید قهرمان	انتخاب جلد
تصویر جلد: نورا بارناکل و جیمز جویس اثر جان نولان	شابک
۹۷۸-۶۰۰-۲۲۵-۱۴۴-۲	قیمت
۲۰۰۰۰ تومان	

آهنگ فلام

مشهد/ کد پستی ۹۱۵۴۲۹۱۹-۶

۰۵۱-۲۲۰۹۱۵۴۲۹۱۹-۶

info@ahangefalam.ir

www.ahangefalam.ir

ما را دنبال کنید

ناشر

نشان ناشر

تلفن

پست الکترونیکی

سایت

سرشناسه	جویس، جیمز، ۱۸۸۲ - ۱۹۴۱ م.
	Joyce, James
عنوان و نام پدیدآور	جیاکومو جویس/جیمز جویس : با مقدمه ریچارد المان
	مترجم امید قهرمان
مشخصات نشر	مشهد: آفتاب فلم، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۷۱ ص.
شابک	۹۷۸ ۶۰۰ ۲۲۵ ۱۴۴ ۲
وضعیت فهرست‌دهی	فصلی
یادداشت	Giacomo Joyce, 1989
موضوع	جویس، جیمز، ۱۸۸۲ - ۱۹۴۱ م. -- نقد و تفسیر
موضوع	Joyce, James-- Criticism and Interpretation
شناسه افزوده	المن، ریچارد، ۱۹۱۸ - ۱۹۸۷ م. -- شناسه افزوده
شناسه افزوده	Ellmann, Richard
شناسه افزوده	قهرمان، امید، مترجم
رده بندی کنگره	۱۳۹۷ ۵۷۲۲ ۹۲/ PZ۴
رده بندی دیویی	۹۱۲/۸۲۲
شماره کتاشناسی ملی	۵۳۱۱۲۷۷

فهرست

۷ مقدمه مترجم

۱۵ مقدمه

۳۷ یادداشت‌ها

۲۹ جمع‌بندی نویسنده

www.ketab.ir

مقدمه مترجم

جیا دومو جویس^۱ یا جویسی که هنوز نمی‌شناسیم
امید قهرمان

در میان سیل اشارات و تشبیه‌های کوچک و بزرگ، بسیاری که تا به حال در نوشته‌های جویس کشف شده، "جوجه اردک زشت" هم از اعتبار ویژه‌ای برخوردار است. البته اثری که جویس با شوخ طبعی خاص خود برای توصیف استفان دداگوس، هنرمند جوان همتا و آفریده‌ی خود، استفاده می‌کند. بیراه ندیدم که من هم این عبارت را در مورد **جیا کومو جویس**، این عاشقانه منثور و مبهم جویس، به کار ببرم زیرا با گذشت بیش از نیم قرن از چاپ کتاب، کمتر مورد توجه منتقدین و خوانندگان جویس قرار گرفته و همچنان مهجور مانده است. **جیا کومو جویس** در سال ۱۹۱۴ نوشته شده اما در سال ۱۹۶۸ سال‌ها پس از فوت جویس به چاپ می‌رسد. کتاب روایت شمریدگی و دلبستگی خاموش یک معلم زبان انگلیسی (خود جویس) به دانش آموز جوانی است که نامی از

^۱ Giacomo Joyce

اوپر به ذهنی زنده، این کوتاهترین نوشته می‌باشد، بهر آنکه او همیشه به
بر خلاف معمول هیچ ارضائی به دوستش نداد و رها کرد. اما
این به دوستش می‌گفت.

با این که جیاکومو جویس توانست آن آلمانی در دوران کنار
حرفه‌ای و روزی جویس در تبعید است، اما هنوز به چشم دیگر
دست دوم و عجیب به آن نگریسته می‌شود. به جرأت می‌توان
گفت که هیچ پیشینه تاریخی در مورد کتاب قادر به روان کردن
ماهیت پیچیده و مبهم آن نیست. این کتاب که در گوشه و کنار
متن انجمنش اندک جملاتی به ایتالیایی با لهجه تریستی و
آلمانی نیز خودتمایی می‌کند، در کنار دیگر آثار جویس هنوز به
راری سر به مهر می‌ماند. به همین خاطر، برای توصیف سبک و
درونی‌های آن هم نمی‌توان از واژه مشخص و سهل و آسانی استفاده
کرد. در واقع، این کتاب از نظر گرفتن در دسته‌بندی خاصی طفره
رفته و جایی بین شعر منشور و تک‌گویی دراماتیک آرام می‌گیرد.
شاعرانگی متن بر حس سایی آن افزوده و تک‌گویی دراماتیک
پیچیدگی ذهنی راوی را دو چندان می‌کند.

علاوه بر این، جیاکومو جویس هم از کلمات موجز بهره برده
است و هم از تصاویر منحصر به فرد. تصاویر لباسی از کلمات
و هم‌آلود به تن کرده و از پیش چشم خواننده می‌گذرند. نشانه‌ها
در متن کتاب در هم می‌آمیزند تا برای جویندگان جدی عرصه
خلاقیت جویس تصاویری ماندگار خلق کنند. از ورای این تصاویر
می‌توان چهره جویس هنرمند را دید که در دوران گذار زندگی

خود نوی ابزار بیانی جدیدی می‌رود.^۲ بعد در *اولیس*^۳ و *بیداری فینیگان* از آن‌ها استفاده کند.

نقش تریست ابتدای قرن بیستم در شکل‌گیری هویت هنری جویس آنقدر ملاقه جویس‌شناسان ایتالیایی را به خود جلب کرده که مدتی است فصل جدیدی در مباحث جویس‌شناسی تحت عنوان "جویس در تریست" باز کرده‌اند. آن‌ها با اطلاعاتی دقیق در مورد زمینه‌های تاریخی، ادبی، و فرهنگی تریست آن دوران، بخش‌هایی از زندگی جویس را برای مطالعه ارائه کرده‌اند. تریست دیگر مسافران شهری با ریشه‌های ملی‌گرایانه و بومی‌گرایانه که با فقر دست و پا می‌کرد، یا سایه‌ای از دولین جویس نیست، بلکه مکانی جهان‌ممول است که علیرغم تمامی مشکلات زندگی که جویس با آن دست و پا می‌کرد، منبع الهام این نویسنده ایرانی بوده و او را شگفته خود کرده است. این موج جدید مطالعات جویس منجر به برپایی "مجلس جویس تریست" شده که هر سال در هفته اول ماه ژوئیه در دانشگاه تریست برگزار می‌شود و از بیست کشور در سرتاسر جهان بیش از شصت محقق و جویس‌پژوه می‌پذیرد.

جویس بین سال‌های ۱۹۱۱ تا ۱۹۱۴ مشغول نوشتن *جیاکومو جویس* بود و در آن موقع شش یا هفت سال از اقامت او در تریست می‌گذشت. علاوه بر این، در آن دوران پروژه‌های بزرگ ادبی دیگر او به دلیل دردناک و ناامیدکننده‌ای به حالت توقف درآمده بودند. با این اوصاف او مجبور بود تا به عنوان یک

^۲Ulysses

^۳Finnegans Wake

معلم انگلیسی سیار چرخ زندگی سخت خود را بگرداند. جویس بیشتر خرج زندگیش را با رفتن به خانه شاگردان و تدریس خصوصی زبان انگلیسی درمی‌آورد. شاگردان طبقه اشرافی و مرفه او متعلق به دنیای دیگری بودند در حالی که جویس و خانواده‌اش در آپارتمان کوچکی زندگی می‌کردند که نورگیر خوبی نداشت، از اسباب اثاثیه کافی برخوردار نبود، و برای همه اعضای خانواده (جویس، نورا، جورجیو، لوسیا، و خواهرش آیلین) فضای کافی وجود نداشت. به عنوان مثال، وقتی جویس در اتاق پذیرایی درس می‌داد که اتاق خواب جورجیو هم بود، نورا می‌بایست بچه‌ها را در آشپزخانه ساکت نگه می‌داشت.

و اما دلیل جویس برای انتخاب عنوان ایرلندی‌ایتالیایی کتاب چه بود؟ ریچارد اِلمان^۶ در مقدمه اصلی کتاب که بعد از این بخش می‌آید به تمایل جویس به استفاده از شکل ایتالیایی نامش اشاره می‌کند، اما با توجه به وسواس بی‌اندازه جویس در انتخاب واژه‌ها می‌توان قانع نشد و دلایل بیشتری نیز پیدا کرد. آنچه از عنوان و متن کتاب برمی‌آید به جویسی اشاره می‌کند که علیرغم تمام احتیاجات مادی، خود را به راحتی با شرایط زندگی در تریست وفق داده، و با غرق شدن در فرهنگ، زبان و ادبیات ایتالیایی چهره‌ای ایرلندی ایتالیایی از خود بر جای گذاشته است. به همین خاطر عنوان کتاب با شباهت به نام بزرگان هنری و ادبی که نامشان خواهد آمد نشان از نه یک جویس ایرلندی بلکه یک جویس اروپایی دارد: جیاکومو لئوپاردی^۷ (شاعر ایتالیایی هم عصر

^۶ Richard Ellmann

^۷ Giacomo Leopardi

و مورد علاقه جویس)، جیاکومو پوچینی^۸ (موسیقی‌دان بزرگ ایتالیایی که جویس او را می‌ستود)، جیاکومو کازانووا^۹ (نویسنده و فیلسوف عاشق‌پیشه که مانند جویس در انتظار بازگشت از تبعید و ساکن تریست بود). جدا از چهره‌های متفاوت جویس که در عنوان کتاب پنهان شده، می‌توان در تک تک صفحه‌های این رمان کوچک تریستی تصویر هنرمند جوانی که دارد پا به سن می‌گذارد را دید؛ هنرمندی که می‌کوشد تا با جهان پیرامونش کنار آمده و آن را درک کند.

برای درک عمیق‌تر وضعیت زندگی و حرفه‌ای جویس در تریست، می‌توان به کتاب ارزشمندی نیز که برادرش، استانیسلاوس^{۱۰} به نام *کتاب ایام*^{۱۱} تألیف کرده و به سال‌های بین ۱۹۰۷ و ۱۹۰۹ می‌تازد مراجعه کرد. این کتاب یکی از مهم‌ترین منابع شناخت جویس در تریست و همچنین **جیاکومو جویس** به شمار می‌رود. کتاب ایام نه تنها یک سند روحی و هنری نویسنده را نشان می‌دهد بلکه مرجعی بی‌نظیر از واقعیات زندگی روزانه خانواده جویس در تریست بوده، و از منظر یک ایرلندی تصویری قابل تأمل از این شهر به دست می‌دهد.

با توجه به عاشقانه بودن ماهیت **جیاکومو جویس**، سوال دیگری به ذهن می‌رسد: طی سال‌هایی که جویس در تریست زندگی می‌کرد چه دیدگاهی نسبت به زنان داشت؟ با توجه به آثاری که قبل از اقامتش در تریست به رشته تحریر

^۸ Giacomo Puccini

^۹ Giacomo Casanova

^{۱۰} Stanislaus

^{۱۱} Book of Days

درآورده می‌توان چنین نتیجه گرفت که زنان در اولویت‌های نوشتاری او جایگاه نسبتاً پایینی دارند. تنها چند شخصیت انگشت‌شمار زن در *دوبلینی‌ها*^{۱۲} را می‌توان مثبت ارزیابی کرد. بیشتر آن‌ها، به جز گرثا کانروی^{۱۳} در داستان "مردگان"^{۱۴}، نماد سیاه‌بختی هستند که قرار است بر سر شخصیت‌های مرد فروبریزد. در *چهره هنرمند در جوانی*^{۱۵} همه شخصیت‌های زن، از مریم مقدس و مرسده^{۱۶} خیالی گرفته تا اما کلری^{۱۷}، به عنوان آمال و آرزوهای استعفا مدام در حال ورود به متن و خروج از آن هستند و جویس شخصیت قهرمانش را با توجه به تضادش نسبت به این زنان بسط می‌دهد. در خاطرات استانیسلاوس به این نکته نیز می‌توان پی برد که سیر نزولی دیدگاه‌های شخصی جویس نسبت به زنان حتی اولین هم بیشتر است: همه زنان به شکل یکسانی از معنویت و حرم بهره نبرده‌اند. اما در *جیاکومو جویس* شاهد جریان تغییر نظریات زن‌ستیزانه جویس هستیم و با نویسنده‌ای مواجه می‌شویم که نقشی کاملاً تازه و پیچیده‌تر را برای زنان می‌پذیرد. *جیاکو جویس* همان گامی است که جویس با تردید اما در نهایت برمی‌دارد: جویس باید با تمام موانع فرهنگی مبارزه کند تا از دست دیدگاه‌های کلیشه‌ای خود خلاص شود. بانوی اسرارآمیز این کتاب، که دست کمی از بانوی پر رمز و راز

¹² Dubliners¹³ Gretta Conroy¹⁴ "The Dead"¹⁵ A Portrait of the Artist as a Young Man¹⁶ Mercedes¹⁷ Emma Clery

غزلیات شکسپیر ندارد، به نقطه عطفی در حرفه نویسندگی جویس بدل شده و به طرح‌واره اولیه شخصیت‌های پیچیده زن در آثار بعدی او مانند مولی بلوم^{۱۸} (*ولیس*) و آنا لیویا پلورابل^{۱۹} (*بیداری فینیگان*) تبدیل می‌شود.

علیرغم تمام تلاش‌های جیاکومو/جویس برای به کنترل درآوردن و ساکت کردن صدای این بانوی مرموز، این موجود اغواگر و با شهامت، متن کتاب در صفحات واپسین موفق می‌شود تا این قهرمان مونث را از نگاه خیره و مردسالارانه نویسنده رها کند. این که جویس اجازه می‌دهد تا این صدای زنانه شنیده شود گامی اساسی در شکل‌گیری شخصیت مولی بلوم (همان صدای مونث جویسی که به فرد) است. مولی بیشتر شور و جذبه مدیترانه‌ای/شرقی بانوی سست رو و مرموز *جیاکومو جویس* را به ارث برده است. جالب اینجاست که قدرتمندترین واژه‌ها، یعنی همان "بله" که با حجب و حیا سرکشی‌های آغاز جیاکومو جویس را شکل می‌دهد، در نهایت تغییر ماهیت داده و آن قدر پر تعداد ظاهر می‌شود تا پژواکش در تک گویی واپسین مولی بلوم به آخرین کلمه مولی و *ولیس* تبدیل شود.

و اما جان کلام. نیازی به تکرار این مسأله نیست که جیمز جویس تأثیرگذارترین و پیشروترین نویسنده قرن بیستم است و تاریخ رمان چاره‌ای نداشته جز این که به دو بخش پیش از جویس و بعد از جویس تقسیم شود. آنچه باید مورد تأکید قرار بگیرد اهمیت و اعتبار این نوشته در بین دیگر آثار این نویسنده

¹⁸ Molly Bloom

¹⁹ Anna Livia Plurabelle

است، آنقدر که با جرأت می‌توان تاریخ نوشتاری جویس را نیز به دو دسته پیش از **جیاکومو جویس** و بعد از آن تقسیم کرد. این کتاب قطعه‌ای مهم و روشنگرانه در پازل بزرگ و پیچیده جویس است، همان جهان صغیری است که در لابه‌لای جملات و کلماتش جهان کبیر جویس مرموزانه و پیروزمندانه به خواننده‌ها لبخند می‌زند.

www.ketab.ir